

Ministarstvo
finansija

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 05-02-040/26-875/2

Podgorica, 30.01.2026. godine

Za: MINISTARSTVO PRAVDE, ul. Vuka Karadžića 3, Podgorica
gospodinu, mr Bojanu Božoviću, ministru

Predmet: Mišljenje na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore

Veza: Vai akt broj: 01-040/26-102/2 od 19.01.2026. godine

Poštovani gospodine Božoviću,

Povodom *Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore*,
Ministarstvo finansija daje sledeće:

MIŠLJENJE

Uvidom u dostavljeni materijal, utvrđeno je da se predložena izmjena odnosi na unapređenja zaštite životne sredine i jačanje pravnog okvira za sankcionisanje ekoloških djela. Naime, usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom EU 2024/1203 i drugim relevantnim direktivama čime se osigurava puna harmonizaciju i ispunjavanje obaveza Crne Gore iz Poglavlja 27 u procesu pristupanja EU. Takođe, izmjenama se preciziraju i poštruju krivična djela koja se odnose na nezakonite aktivnosti u vezi sa otpadom, proizvodima i supstancama štetnim po životnu sredinu, radioaktivnim materijalima, ozonskim supstancama, invazivnim vrstama, površinskim i podzemnim vodama, te zagađenjem vazduha, tla i vode. Nadalje, predmetnim Predlogom zakona uvode se nove odredbe koje sankcionišu nezakonitu izgradnju objekata, reciklažu brodova, ispuštanje zagađujućih materija iz brodova i postrojenja za naftu i gas, kao i stavljanje na tržište proizvoda koji nijesu u skladu sa ekoloških standardima.

Na tekst Predloga zakona i na pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

U tekstu Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore i Izvještaju o analizi uticaja propisa u djelu procjene fiskalnog uticaja, navedeno je da za implementaciju predmetnog Predloga nijesu potrebna dodatna izdvajanja finansijskih sredstava iz Budžeta Crne Gore. Takođe, navedeno je da sprovođenjem Zakona ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze, kao i da nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će prosteći finansijska obaveza.

Razmatrajući dostavljenu dokumentaciju, Ministarstvo finansija, sa aspekta budžeta nema primjedbi na *Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore*, uz napomenu da se eventualno potrebna sredstva za implementaciju istog usklade sa sredstvima koja su opredijeljena Ministarstvu pravde Zakonom o budžetu Crne Gore za 2026. godinu.

S poštovanjem,

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo pravde

NAZIV PROPISA

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore

1. Definisanje problema

Koje probleme treba da riješi predloženi akt?

Koji su uzroci problema?

Koje su posljedice problema?

Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?

Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

Donošenje Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore je neophodno radi unapređenja zaštite životne sredine i jačanja pravnog okvira za sankcionisanje ekoloških krivičnih djela. Važeći Krivični zakonik Crne Gore ne obuhvata sve aktivnosti koje predstavljaju ekološki kriminal u skladu sa savremenim evropskim standardima, što otežava efikasnu prevenciju i kažnjavanje prekršaja, povećava rizik od degradacije prirodnih resursa i ugrožava zdravlje ljudi.

Nadalje, potreba donošenja Predloga zakona zasnovana je na usklađivanju nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom EU 2024/1203 i drugim relevantnim direktivama čime se osigurava punu harmonizaciju i ispunjavanje obaveza Crne Gore iz Poglavlja 27 u procesu pristupanja EU. Izmjenama se preciziraju i proširuju krivična djela koja se odnose na nezakonite aktivnosti u vezi sa otpadom, proizvodima i supstancama štetnim po životnu sredinu, radioaktivnim materijalima, ozonskim supstancama, invazivnim vrstama, površinskim i podzemnim vodama, te zagađenjem vazduha, tla i vode. Takođe, uvode se nove odredbe koje sankcionišu nezakonitu izgradnju objekata, reciklažu brodova, ispuštanje zagađujućih materija iz brodova i postrojenja za naftu i gas, kao i stavljanje na tržište proizvoda koji nisu u skladu sa ekološkim standardima. Ovaj zakonodavni pristup ima za cilj jačanje institucionalnog okvira i mehanizama koordinacije nadležnih institucija za efikasnu primjenu krivičnog prava u oblasti zaštite životne sredine.

Izmjene imaju preventivnu funkciju, jer jasni pravni standardi i efikasne sankcije podstiču odgovorno ponašanje privrednih subjekata i građana. Predlog zakona je neophodan radi efikasnije zaštite ekosistema i prirodnih resursa, prevencije šteta po životnu sredinu i zdravlje ljudi, modernizacije i harmonizacije krivičnog zakonodavstva sa pravom Evropske unije, jačanja pravne sigurnosti i odgovornosti za sve radnje koje ugrožavaju životnu sredinu.

Ministarstvo pravde kontinuirano prati implementaciju Krivičnog zakonika Crne Gore, kao i potrebe društvenog ambijenta i uvažava inicijative i predloge za izmjenu koji pristižu na njegovu adresu. Posebna pažnja posvjećuje se unapređenju krivičnog zakonodavstva u dijelu njegove harmonizacije sa relevantnim evropskim i međunarodnim standardima. Predstavnici Ministarstva pravde su članovi većeg broja komiteta SE i UN-a koji se bave krivičnim zakonodavstvom i na taj način direktno učestvuju u radu samih komiteta i odbrani izvještaja o ostvarenom napretku Crne Gore u ovoj oblasti.

Posljedice problema ogledaju se u uticaju na zdravlje ljudi, odnosno povećava se rizik od bolesti i smanjuje kvalitet života zbog zagađenja. Slaba zaštita ekoloških prava, tj. nedovoljno efikasno sankcionisanje ekoloških krivičnih djela, podstiče neodgovorno ponašanje prema životnoj sredini. Takođe, neispunjavanje međunarodnih obaveza i neusklađenost sa Direktivom EU 2024/1203 mogu usporiti proces pristupanja EU.

Bez promjene Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore ("status quo" opcija) ne bi došlo do izmjene propisa. Nedovoljna zaštita životne sredine i zdravlja ljudi dovela bi do povećanog zagađenja, većeg rizika od bolesti i smanjenja

kvaliteta života. Takođe, Crna Gora ne bi ispunila obaveze prema EU, što bi usporilo proces pristupanja EU. Nedostatak efikasnih zakona o ekološkom kriminalu i neusklađenost sa evropskim standardima mogli bi izazvati dugoročnu štetu ekosistemima, zdravlju i ekonomiji, sprečavajući razvoj održivih tehnologija i zelenu industriju.

2. Ciljevi

Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?

Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

Cilj donošenja ovog zakona je unapređenje zaštite životne sredine i jačanja pravnog okvira za sankcionisanje ekoloških krivičnih djela. Nadalje, usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa Direktivom EU 2024/1203 i drugim relevantnim direktivama čime se osigurava punu harmonizaciju i ispunjavanje obaveza Crne Gore iz Poglavlja 27 u procesu pristupanja EU. Nadalje, izmjenama se preciziraju i proširuju krivična djela koja se odnose na nezakonite aktivnosti u vezi sa otpadom, proizvodima i supstancama štetnim po životnu sredinu, radioaktivnim materijalima, ozonskim supstancama, invazivnim vrstama, površinskim i podzemnim vodama, te zagađenjem vazduha, tla i vode. Takođe, uvode se nove odredbe koje sankcionišu nezakonitu izgradnju objekata, reciklažu brodova, ispuštanje zagađujućih materija iz brodova i postrojenja za naftu i gas, kao i stavljanje na tržište proizvoda koji nisu u skladu sa ekološkim standardima. Ovaj zakonodavni pristup ima za cilj jačanje institucionalnog okvira i mehanizama koordinacije nadležnih institucija za efikasnu primjenu krivičnog prava u oblasti zaštite životne sredine.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore predviđen je Programom rada Vlade Crne Gore za 2025. godinu.

3. Opcije

Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).

Obrazložiti preferiranu opciju?

Izmjenama Krivičnog zakonika Crne Gore stvorila se potreba da se preciziraju i proširuju krivična djela koja se odnose na nezakonite aktivnosti u vezi sa otpadom, proizvodima i supstancama štetnim po životnu sredinu, radioaktivnim materijalima, ozonskim supstancama, invazivnim vrstama, površinskim i podzemnim vodama, te zagađenjem vazduha, tla i vode. Takođe, uvode se nove odredbe koje sankcionišu nezakonitu izgradnju objekata, reciklažu brodova, ispuštanje zagađujućih materija iz brodova i postrojenja za naftu i gas, kao i stavljanje na tržište proizvoda koji nisu u skladu sa ekološkim standardima.

Bez promjene Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore ("status quo" opcija) ne bi došlo do izmjene propisa. Nedovoljna zaštita životne sredine i zdravlja ljudi dovela bi do povećanog zagađenja, većeg rizika od bolesti i smanjenja kvaliteta života. Takođe, Crna Gora bi nastavila neispunjavati obaveze prema EU, što bi usporilo proces pristupanja EU. Nedostatak efikasnih zakona o ekološkom kriminalu i neusklađenost sa evropskim standardima mogli bi izazvati dugoročnu štetu ekosistemima, zdravlju i ekonomiji, sprečavajući razvoj održivih tehnologija i zelenu industriju.

4. Analiza uticaja

Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.

Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).

Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.

Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.

Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Direktni efekti predloženih izmjena i dopuna će imati uticaj u smislu povećane zaštite životne sredine. Preciznije definisanje krivičnih djela u vezi sa zagađenjem, zagađivačima, opasnim i radioaktivnim otpadom, kao i invazivnim vrstama, doprinosi smanjenju negativnog uticaja na ekosisteme, vodu, vazduh i tlo. Takođe, usklađivanje sa EU direktivama doprinosi jačanju zaštite prirode i zdravlja građana.

Pooštavanje kazni za ozbiljna krivična djela u vezi sa životnom sredinom može imati preventivni efekat. Ove izmene će direktno uticati na subjekte koji se bave proizvodnjom, transportom, skladištenjem i izvozom opasnih materija i otpada, kao i na povećanje odgovornosti za nezakonitu gradnju i nelegalno zahvatanje voda. Jasnijim zakonskim normama i preciznijim definicijama krivičnih djela, sudovima i tužilaštvu se omogućava sigurnija i brža primjena zakona, što doprinosi efikasnijem pravosuđu i jačanju vladavine prava.

Donošenjem Predloga zakona neće se stvoriti troškovi građanima i privredi.

Donošenjem Predloga zakona neće se stvoriti administrativna opterećenja i biznis barijere.

Donošenjem Predloga zakona neće se stvoriti opterećenja novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.

5. Procjena fiskalnog uticaja

Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?

Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.

Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.

Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?

Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?

Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?

Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.

Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.

Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na /predlog propisa?

Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Za implementaciju ovog zakona iz budžeta Crne Gore nije potrebno obezbjeđivati dodatna sredstva.

Za implementaciju ovog zakona nije potrebno obezbjeđivati finansijska sredstva jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda.

Za implementaciju ovog zakona ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.

Za implementaciju ovog zakona nijesu neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno za narednu fiskalnu godinu.

Nije predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze.

Implementacijom ovog zakona neće se ostvariti prihod za budžet Crne Gore.

Kada je u pitanju metodologija obračuna finansijskih izdataka/prihoda, radi se o krivično materijalnom pravu koje proglašava određena ljudska ponašanja krivičnim djelima istovremeno predviđajući za njih kaznu, odnosno neku drugu krivičnu sankciju. Njegov cilj jeste da se djeluje na ponašanje čovjeka. Društvo putem krivičnog prava izražava svoje očekivanje da će se njegovi članovi uzdržati od vršenja ponašanja koja su proglašena krivičnim djelima.

Nijesu postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda budući da je cilj Predloga zakona generalna prevencija, odnosno uticanje na druge da ne čine krivična djela.

Ministarstvo finansija nije dostavilo sugestije u odnosu na ovaj Predlog zakona.

6. Konsultacije zainteresovanih strana

Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertna podrška i ako da, kako.

Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).

Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

U izradi propisa ekspertsku pomoć pružio je međunarodni eksperti, koji je angažovan u okviru projekta „Policy and Legal Advice Centre (PLAC) for Montenegro“.

Ministarstvo pravde formiralo je Radnu grupu za izradu Predloga Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore sastavljenu od predstavnika sudstva, Državnog tužilaštva, Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Advokatske komore Crne Gore i predstavnika NVO- a.

Sprovedena je javna rasprava 28. novembra 2025. godine, koja je trajala 20 dana, na kojoj je pristiglo 5 komentara, od čega je prihvaćeno 1, djelimično prihvaćeno 2, nije prihvaćeno 2 komentara.

Link o sprovedenoj javnoj raspravi: [Izveštaj o sprovedenoj javnoj raspravi Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog](#)

7. Monitoring i evaluacija

Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?

Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?

Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?

Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Nema potencijalnih prepreka za sprovođenja ovog zakona.

Mjere koje će biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi su prije svega promocija novih rješenja iz zakonskog teksta kao važnog preventivnog mehanizma. Za nepridržavanje odredbi zakona predviđene su novčane kazne i kazne zatvora.

Glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva jeste broj izrečenih kazni.

Za monitoring propisa je nadležno Ministarstvo pravde.

Podgorica, 19. januar 2026. godine

MINISTAR

mr Bojan Božović

**ZAKON
O IZMJENAMA I DOPUNAMA KRIVIČNOG ZAKONIKA CRNE GORE***

Član 1

U Krivičnom zakoniku Crne Gore ("Službeni list RCG", br. 70/03 i 47/06 i "Službeni list CG", br. 40/08, 25/10, 32/11, 40/13, 14/15, 42/15, 44/17, 49/18, 3/20, 144/21, 145/21, 110/23 i 123/24) član 303 mijenja se i glasi:

„(1) Ko kršeći propise o zaštiti, očuvanju i unaprijeđenju životne sredine ispusti, unese ili odloži određenu količinu materije, supstance ili jonizujućeg zračenja u vazduh, vodu ili zemljište i time izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta, ekosistema ili za životinjski ili biljni svijet, kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i ko kršeći propise o zaštiti, očuvanju i unaprijeđenju životne sredine stavi u promet proizvod koji koristi veći broj ljudi zbog čega dođe do ispuštanja, unošenja ili odlaganja materije, supstance ili jonizujućeg zračenja u vazduh, vodu ili zemljište čime izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta, ekosistema ili za životinjski ili biljni svijet.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(4) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili ekosistema koja je nepopravljiva ili dugotrajna ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta,

učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(5) Ako je djelo iz stava 4 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

(6) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica,

učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(7) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

(8) Ako izrekne uslovnu osudu za djela iz st. 1 do 5 ovog člana, sud može odrediti obavezu učiniocu da u određenom roku preduzme određene propisane mjere zaštite, očuvanja i unaprijeđenja životne sredine.“

Član 2

Član 303a mijenja se i glasi:

„(1) Ko protivno propisima prevozi, otprema, prerađuje, odlaže, sakuplja ili skladišti opasni otpad u količini koja nije zanemarljiva, vrši nadzor nad tim aktivnostima, ili trguje opasnim otpadom ili posreduje u tome, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina i novčanom kaznom.

(2) Ko zloupotrebom svog službenog položaja ili ovlaštenja dozvoli ili omogući da se opasni otpad protivno propisima prevozi, otprema, prerađuje, odlaže, sakuplja ili skladišti, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina i novčanom kaznom.

(3) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana izvršeno u odnosu na otpad koji nije opasan, ukoliko je to za posljedicu imalo ili moglo da ima smrt ili tešku tjelesnu povredu nekog lica ili znatnu štetu po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode, ekosistema, životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina i novčanom kaznom.

(4) Ako je usljed djela iz stava 3 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.

(5) Ko organizuje vršenje djela iz st. 1 i 3 ovog člana, kazniće se zatvorom od tri do deset godina i novčanom kaznom."

Član 3

Član 303b mijenja se i glasi:

„(1) Ko protivno propisima proizvede, uveze, izveze, stavi u promet, oslobodi ili koristi supstancu koja oštećuje ozonski omotač, bilo samu bilo kao smješu, kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i ko protivno propisima proizvede, uveze, izveze, stavi u promet ili koristi proizvod, opremu i njihove djelove koji sadrže supstancu koja oštećuje ozonski omotač ili čije se funkcionisanje oslanja na takvu supstancu.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine."

Član 4

Član 305 mijenja se i glasi:

„Protipravno omogućavanje rada ili zatvaranja postrojenja u kojem se obavlja opasna djelatnost ili skladište opasne supstance

Član 305

(1) Ko protivno propisima pusti u rad ili zatvori postrojenje u kojem se obavlja opasna djelatnost ili u kojem se skladište ili koriste opasne supstance i time izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta, ekosistema ili za životinjski ili biljni svijet, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina i novčanom kaznom.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom do tri godine.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili ekosistema koja je nepopravljiva ili dugotrajna ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(4) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(5) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina."

Član 5

Poslije člana 305 dodaju se dva nova člana koji glase:

„Proizvodnja i stavljanje u promet supstanci

Član 305a

(1) Ko kršeći propise o zaštiti, očuvanju i unaprijeđenju životne sredine proizvodi, stavlja u promet, izvozi ili upotrebljava supstancu, bilo u njenom čistom obliku bilo u smješama ili u predmetima, uključujući i njeno ugrađivanje u proizvode, ako je time izazvana opasnost

za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode, ekosistema ili za životinjski ili biljni svijet, kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(3) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta koja je nepopravljiva ili dugotrajna ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Ako je djelo iz stava 3 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

(5) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(6) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

Protivpravna proizvodnja, upotreba, skladištenje i stavljanje u promet žive i živinih jedinjenja **Član 305b**

(1) Ko protivno propisima proizvodi, upotrebljava, skladišti, uvozi ili izvozi živu, živina jedinjenja, mješavinu žive ili proizvode sa dodatkom žive i time izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode, ekosistema ili za životinjski ili biljni svijet, kazniće se zatvorom od tri meseca do pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom do tri godine.

(3) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili ekosistema koja je nepopravljiva ili dugotrajna ili je došlo do uništenja ili znatnog oštećenja životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Ako je djelo iz stava 3 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom od tri meseca do pet godina.

(5) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(6) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina."

Član 6

Poslije člana 306 dodaje se novi član koji glasi:

„Neovlašćena izgradnja objekta za koji je potrebna procjena uticaja na životnu sredinu **Član 306a**

(1) Ko suprotno propisima, bez elaborata o procjeni uticaja na životnu sredinu ili bez saglasnosti nadležnog organa na elaborat, izvodi projekat za izgradnju javnog ili privatnog objekta za koji je prema propisima takav elaborat potreban i time izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode, ekosistema ili za životinjski ili biljni svijet, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu po kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili ekosistema koja je nepopravljiva ili dugotrajna ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(3) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(4) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina."

Član 7

Poslije člana 308 dodaje se novi član koji glasi:

„Protivpravno zahvatanje površinskih i podzemnih voda

Član 308c

(1) Ko protivno propisima zahvata površinske ili podzemne vode i time prouzrokuje ili izazove opasnost od nastajanja znatne štete po ekološki status ili ekološki potencijal površinskih voda ili po količinski status podzemnih voda, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom do tri godine."

Član 8

U članu 309 stav 3 briše se.

Dosadašnji stav 4 postaje stav 3.

Član 9

Poslije člana 309a dodaje se novi član koji glasi:

„Oštećenje i uništenje staništa zaštićene vrste životinja

Član 309b

(1) Ko protivno propisima uništi ili znatno ošteti stanište zaštićene vrste životinja koje se nalazi u zaštićenom području, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu koja je nepopravljiva ili dugotrajna, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(3) Ko djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učini iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(4) Ko izazove znatno uznemirenje zaštićene vrste životinja u zaštićenom području, kazniće se zatvorom do jedne godine.

(5) Ko djelo iz stava 3 ovog člana učini iz nehata, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do šest mjeseci."

Član 10

Član 312 mijenja se i glasi:

„Uništavanje, hvatanje, prodaja, uvoz i izvoz zaštićenih divljih životinja i biljaka

Član 312

(1) Ko kršeći propise ubije, uništi, uhvati, posjeduje, prodaje ili nudi na prodaju jedan ili više primjeraka zaštićenih divljih životinjskih ili biljnih vrsta, kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ko kršeći propise stavi u promet, uveze u Crnu Goru ili iznese u inostranstvo jedan ili više primjeraka zaštićenih divljih životinjskih ili biljnih vrsta ili njihove djelove ili predmete koji su nastali od njih,

kazniće se zatvorom do tri godine i novčanom kaznom.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do šest mjeseci.

(4) Za pokušaj djela iz st. 1 i 2 ovog člana kazniće se.

(5) Životinje, biljke, njihovi djelovi ili predmeti nastali od njih iz st. 1 i 2 ovog člana oduzeće se.

(6) Za djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinilac se neće kazniti ako predmet djela predstavlja zanemarljivu količinu.“

Član 11

Član 312a briše se.

Član 12

Član 313 mijenja se i glasi:

„Unošenje, uzgajanje, posjedovanje i stavljanje u promet invazivnih stranih vrsta

Član 313

(1) Ko kršeći propise unese u Crnu Goru, uzgaja, stavi u promet, poseduje, transportuje, koristi, ili razmenjuje invazivne strane vrste životinja, biljaka ili drugih organizama, ili ko omogućava njihovu reprodukciju, rast ili uzgajanje ili oslobađanje u životnu sredinu ili njihovo širenje i time izazove opasnost po život ili tijelo ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode, ili opasnost od nastupanja znatnog oštećenja ekosistema, životinjskog ili biljnog svijeta, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom do jedne godine.

(3) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila znatna šteta po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode ili znatno oštećenje ekosistema, životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(4) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja nekog lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.“

Član 13

Član 314 mijenja se i glasi:

„Nedozvoljena proizvodnja, prevoz, uvoz, izvoz i skladištenje radioaktivnog materijala i supstance

Član 314

(1) Ko protivno propisima proizvodi, prerađuje, drži, koristi, skladišti, rukuje, prevozi, uvozi, izvozi ili odlaže radioaktivni materijal, radioaktivnu supstancu ili nuklearni materijal ako je to za posljedicu imalo ili moglo da ima teško narušavanje zdravlja ili drugu tešku tjelesnu povredu nekog lica ili znatnu štetu po kvalitet vazduha, zemljišta ili vode, ekosistema, životinjskog ili biljnog svijeta, kazniće se zatvorom od jedne do osam godina i novčanom kaznom.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od pet do petnaest godina.“

Član 14

Poslije člana 314 dodaju se četiri nova člana koji glase:

„Nedozvoljena proizvodnja, korišćenje i promet fluorovanog gasa sa efektom staklene bašte

Član 314a

(1) Ko protivno propisima proizvede, uveze, izveze, stavi u promet, koristi ili oslobodi fluorovani gas sa efektom staklene bašte, bilo sam bilo kao smješu, kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i ko protivno propisima proizvede, uveze, izveze, stavi u promet, oslobodi ili koristi proizvod i opremu i njihove djelove koji sadrže

fluorovane gasove sa efektom staklene bašte ili čije se funkcionisanje oslanja na te gasove, ili pusti u rad takve proizvode ili opremu.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Nedozvoljena reciklaža broda

Član 314b

(1) Vlasnik broda koji vrši njegovu reciklažu van ovlašćenog postrojenja, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do pet godina i novčanom kaznom.

Zagađivanje životne sredine sa broda

Član 314c

(1) Ko kršeći pravila međunarodnog prava sa broda u more ispušta zabranjene materije i time izazove opasnost od pogoršanja kvaliteta vode ili od nastupanja štete za morsku sredinu,

kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana došlo do pogoršanja kvaliteta vode ili je nastupila šteta za morsku sredinu,

učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se za djelo iz stava 1 ovog člana kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do šest mjeseci, a za djelo iz stava 2 ovog člana zatvorom do jedne godine.

Nedozvoljeno postavljanje i puštanje u rad podmorskih naftnih i gasnih cjevovoda

Član 314d

(1) Ko protivno propisima postavi, rastavi ili pusti u rad podmorski naftni ili gasni cjevovod i time izazove opasnost za život ili tijelo ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete za kvalitet vazduha, zemljišta, vode, ekosistem, životinje ili biljke, kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt ili tjelesna povreda jednog ili više lica ili znatna šteta za kvalitet vazduha, zemljišta, vode, ekosistem, životinje ili biljke, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do dvanaest godina.

(3) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata učinilac će se kazniti zatvorom do jedne godine, a za djelo iz stava 2 ovog člana zatvorom od šest mjeseci do pet godina."

Član 15

Poslije člana 323 dodaje se novi član koji glasi:

„Stavljanje u promet sirovina i proizvoda nastalih uništavanjem i degradacijom šuma

Član 323a

(1) Ko kršeći propise učini dostupnim ili stavi na tržište sirovine ili proizvode nastale uništavanjem ili degradacijom šuma ili ih izveze u inostranstvo u količini koja nije zanemarljiva, kazniće se zatvorom do tri godine i novčanom kaznom.

(2) Ako je količina sirovina ili predmeta iz stava 1 ovog člana velika, ili njihova vrijednost prelazi iznos od tri hiljade eura, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina i novčanom kaznom."

Član 16

Ovaj zakon stupa na snagu narednog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

*U ovaj zakon prenesene su odredbe Direktive (EU) 2024/1203 o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava.

O B R A Z L O Ž E N J E

I. USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore sadržan je u odredbi člana 16 stav 5 Ustava Crne Gore kojim je propisano da se zakonom u skladu sa Ustavom uređuju i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II. RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Potreba za donošenjem Predloga zakona o izmjenama i dopunama Krivičnog zakonika Crne Gore proizlazi iz činjenice da je očuvanje životne sredine od ključne važnosti za savremeno društvo, jer predstavlja osnovni uslov za održivi razvoj i zdravlje ljudi. Industrijski razvoj, urbanizacija i nedovoljna primena ekoloških standarda dovode do ozbiljnog ugrožavanja kvaliteta vazduha, vode i zemljišta, što može imati dugoročne i nepovratne posljedice na ekosisteme i ljudsko zdravlje.

Usklađivanje Krivičnog zakonika Crne Gore sa Direktivom EU o ekološkom kriminalu od suštinske je važnosti za ispunjavanje obaveza iz Poglavlja 27 – Životna sredina, u okviru pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji. Time se jača pravni okvir za efikasno sankcionisanje ekoloških krivičnih djela i doprinosi jačanju institucionalne zaštite životne sredine.

U tom kontekstu, neophodno je uspostaviti jasne, precizne i efikasne mehanizme krivičnopravne zaštite životne sredine, koji će imati i represivnu i preventivnu funkciju. Predlog zakona, ima za cilj unaprijeđenje postojećeg zakonodavnog okvira u skladu sa savremenim izazovima i međunarodnim standardima u oblasti ekološkog prava.

Prijedlozi za izmjene i dopune Krivičnog zakonika Crne Gore zasnivaju se na nalazima dobijenim iz analize usklađenosti Krivičnog zakonika sa zahtjevima Direktive 2024/1203 o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava.

Ova Direktiva ima za cilj izmjenu i proširenje odredaba Direktive 2008/99/EZ, koja je ranije uređivala ovu oblast. S obzirom na brojnost i suštinu izmjena, Direktiva 2008/99/EZ je u potpunosti zamijenjena novom Direktivom 2024/1203.

Iako je Krivični zakonik Crne Gore već bio usklađen sa ranijom Direktivom 2008/99/EZ, i dalje postoji potreba za brojnim izmjenama kako bi se obezbijedilo potpuno usklađivanje sa novim zahtjevima EU.

Cilj ovog dokumenta jeste izrada predloga izmjena i dopuna Krivičnog zakonika u cilju njegovog usklađivanja sa odredbama Direktive 2024/1203 o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava.

Zbog subsidijarnog karaktera krivičnog prava, puna transpozicija Direktive može se ostvariti potpunim usklađivanjem relevantnih propisa iz oblasti zaštite životne sredine, naročito onih koji prenose definicije iz Direktive. Prilikom izrade prijedloga izmjena uzeto je u obzir da pravni sistem Crne Gore već sadrži određene zakone i podzakonske akte koji regulišu ovu oblast.

III. USAGLAŠENOST SA PRAVNOM TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE I POTVRĐENIM MEĐUNARODNIM KONVENCIJAMA

Ovim zakonom se ne dira u osnovni koncept Krivičnog zakonika Crne Gore koji je već usklađen sa relevantnim međunarodnim dokumentima.

Standardi Evropske unije sadržani su osnivačkim ugovorima, Povelji Evropske unije o ljudskim pravima i slobodama i *acquis-u*. Standardi sadržani u sekundarnom zakonodavstvu Evropske unije u ovoj oblasti su:

- ✓ Direktivom (EU) 2024/1203 o zaštiti životne sredine putem krivičnog prava.

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

Članom 1 Predloga zakona vrši se izmjena člana 303 važećeg zakona koji obuhvata nezakonite radnje koje se odnose na ispuštanje, emisiju ili unošenje materijala, supstanci, energije ili jonizujućeg zračenja u vazduh, tlo ili vodu.

Međutim, radi potpunije usklađenosti sa Direktivom, u isti član unijete su i odredbe koje se odnose na stavljanje proizvoda na tržište u suprotnosti sa zabranama ili drugim zahtjevima zaštite životne sredine. Ova odredba posebno naglašava da upotreba takvog proizvoda u većem obimu, odnosno od strane više korisnika, može dovesti do ispuštanja, emisije ili unošenja štetnih materijala u vazduh, tlo ili vodu, te da takvo ponašanje može izazvati smrt, teške povrede ili značajnu štetu životnoj sredini, uključujući ekosisteme, životinje i biljke, budući da ova konkretna odredba nije sadržana u važećem Krivičnom zakoniku Crne Gore.

Članom 2 Predloga zakona članom 303a Krivičnog zakonika Crne Gore proširuje obuhvat krivičnih djela koja se odnose na upravljanje otpadom. Pored opasnog otpada, koji je definisan u skladu sa Direktivom 2008/98/EZ, uključuje se i otpad koji nije opasan, kao i otprema otpada. Time se obuhvataju aktivnosti prikupljanja, transporta, tretmana, nadzora i naknadne brige o odlagalištima, uključujući i djelovanje kao trgovac ili posrednik, kada je riječ o količinama otpada koje nisu zanemarljive i koje mogu prouzrokovati ozbiljne posljedice po životnu sredinu ili ljudsko zdravlje. Radioaktivni otpad tretira se kroz posebnu krivičnu odredbu u novom članu 314, koja obuhvata i druge radioaktivne materijale i supstance.

Takođe, izmjenom ovog člana pooštreni su kazneni rasponi.

Članom 3 Predloga zakona vrši se izmjena člana 303b Krivičnog zakonika koji djelimično transponuje odredbe Regulativa (EU) 2024/590, a koji se odnosi na zabranu postupanja sa supstancama koje oštećuju ozonski omotač. Međutim, radi potpune usklađenosti sa EU pravom, bilo je potrebno proširiti obuhvat krivične odgovornosti na dodatne radnje poput uvoza, izvoza, stavljanja na tržište i upotrebe proizvoda i opreme koji sadrže ili zavise od ovih supstanci. Izmjena je neophodna za punu transpoziciju propisa EU i zaštitu životne sredine.

Članom 4 Predloga zakona vrši se izmjena člana 305 Krivičnog zakonika koji trenutno djelimično reguliše nezakonitu gradnju i puštanje u rad objekata koji zagađuju životnu sredinu. Međutim, transpozicija člana 3 tačke (j) Direktive 2012/18/EU i Direktive 2010/75/EU nije dovoljno precizna i obuhvatna. Direktive jasno propisuju da se krivično djelo počinjenim smatra kada se obavlja rad ili zatvara postrojenje u kojem se koriste ili skladište opasne supstance, a takvo postupanje prouzrokuje ili može prouzrokovati smrt, tešku povredu ili značajnu štetu životnoj sredini. Takođe, nepažljivo izvršavanje ovih radnji mora biti sankcionisano kao krivično djelo. Izmjenom navedenog člana, dodatno je pooštren kazneni raspon, u pogledu propisanog minimuma kazne.

Članom 5 Predlog zakona dodaju se dva nova člana, prema članu 3, stav 2, tačka (c) Direktive EU o ekološkom kriminalu, kažnjivim se smatra proizvodnja, stavljanje na tržište, izvoz ili upotreba supstanci, bilo samostalno, u smjesama ili u predmetima, uključujući njihovu integraciju u predmete, ukoliko su ove aktivnosti ograničene, zabranjene ili nisu u skladu sa važećim propisima, a takvo postupanje prouzrokuje ili može prouzrokovati smrt, tešku povredu ili značajnu štetu životnoj sredini – uključujući vazduh, tlo, vodu, ekosisteme, životinje ili biljke. Imajući u vidu gore navedeno, propisuje se novi član 305a „Proizvodnja i stavljanje u promet supstanci“. Krivični zakonik Crne Gore ne prepoznaje kao krivično djelo proizvodnju, upotrebu, skladištenje, uvoz ili izvoz žive, jedinjenja žive, smjesa sa živom i proizvoda kojima je dodata živa, u slučajevima kada takvo postupanje nije u skladu sa Uredbom (EU) 2017/852 Evropskog parlamenta i Savjeta, a prouzrokuje ili može prouzrokovati smrt, tešku povredu ili značajnu štetu životnoj sredini. Zbog nedostatka odgovarajuće nacionalne odredbe, neophodno je uvesti novi član 305b „Protivpravna proizvodnja, upotreba, skladištenje i

stavljanje u promet žive i živinih jedinjenja", čime će se omogućiti potpuna transpozicija pomenutih propisa i osigurati efikasnija zaštita zdravlja ljudi i životne sredine.

Članom 6 Predloga zakona vrši se uvođenje novog člana 306a „Neovlašćena izgradnja objekta za koji je potrebna procjena uticaja na životnu sredinu” kada se takvo postupanje izvodi bez odgovarajuće dozvole za razvoj i prouzrokuje ili može prouzrokovati značajnu štetu kvalitetu vazduha ili zemljišta, kvalitetu ili statusu voda, odnosno ekosistemima, životinjama ili biljkama. S obzirom na to, neophodno je uvesti novi član u Krivični zakonik Crne Gore kojim će se sankcionisati nelegalno izvođenje projekata bez potrebne dozvole za razvoj.

Članom 7 Predloga zakona dodaje se novi član 308c „Protivpravno zahvatanje površinskih i podzemnih voda”. Direktivom je predviđeno da se kao krivično djelo propiše zahvatanje površinskih ili podzemnih voda u smislu Direktive 2000/60/EC Evropskog parlamenta i Savjeta, kada takvo postupanje prouzrokuje ili može prouzrokovati značajnu štetu ekološkom statusu ili ekološkom potencijalu površinskih vodnih tijela, odnosno količinskom statusu podzemnih vodnih tijela. Shodno tome, izvršena je i navedena dopuna Krivičnog zakonika Crne Gore.

Članom 8 Predloga zakona briše se stav 3 u članu 309, imajući u vidu potrebu za proširenjem odredbi i uvođenjem novog krivičnog djela.

Članom 9 Predloga zakona uvodi se novi član 309b „Oštećenje i uništenje staništa zaštićenih životinjskih vrsta”, kojim se kažnjava svako postupanje koje prouzrokuje značajno propadanje staništa ili uznemiravanje životinjskih vrsta unutar zaštićenog područja.

Članom 10 Predloga zakona vrši se izmjena člana 312 Krivičnog zakonika imajući u vidu da se trenutno samo djelimično prenose obaveze iz evropskih direktiva koje štite divlje životinje i biljke. Prema Direktivama 92/43/EEC i 2009/147/EC, kao i Uredbi (EZ) br. 338/97, potrebno je krivično sankcionisati nezakonite radnje poput ubijanja, hvatanja, posjedovanja i trgovine zaštićenim vrstama, osim u slučaju zanemarljivih količina. S obzirom na važnost efikasne zaštite ugroženih i zaštićenih vrsta, neophodno je uskladiti domaće krivično zakonodavstvo sa navedenim direktivama i uredbama. Time se postiže jasna pravna osnova za kažnjavanje nezakonitih radnji koje ugrožavaju divlju faunu i floru, čime se doprinosi očuvanju prirodne baštine i ispunjavaju međunarodne obaveze Crne Gore.

Čl. 11 i 12 Predloga zakona predloženom izmjenom briše se član 312a i vrši se izmjena člana 313 zakona radi potpunijeg obuhvata krivičnih djela u vezi sa invazivnim stranim vrstama. Time se propisi usklađuju sa evropskim standardima i omogućava efikasnija zaštita životne sredine, ekosistema i javne bezbjednosti, kao i ispunjavanje međunarodnih obaveza Crne Gore u ovoj oblasti. Prema članu 3(r) Direktive, neophodno je da se kao krivično djelo prepoznaju radnje vezane za unošenje, stavljanje u promet, držanje, uzgajanje, transport, korišćenje, razmjenu, dozvoljavanje reprodukcije, puštanje u životnu sredinu i širenje invazivnih stranih vrsta od značaja za Uniju, ukoliko takve radnje krše propisane zabrane ili uslove dozvola i uzrokuju ili mogu uzrokovati smrt, teške povrede ili značajnu štetu životnoj sredini.

Članom 13 Predloga zakona vrši se izmjena člana 314 Krivičnog zakonika Crne Gore radi potpune harmonizacije sa Direktivama Savjeta 2013/59/Euratom, 2014/87/Euratom i 2013/51/Euratom, ovom izmjenom se u potpunosti obuhvata nezakonito postupanje sa radioaktivnim materijalima i supstancama. Na taj način obezbjeđuje se usklađenost sa obavezom propisivanja kazne zatvora od najmanje deset godina u slučajevima kada djelo prouzrokuje smrt osobe, te se jača sistem zaštite života, zdravlja ljudi i životne sredine.

Članom 14 Predloga zakona vrši se dopuna odredbi Krivičnog zakonika Crne Gore, na način da se uvođenjem novih članova vrši usklađivanje sa Direktivom Evropske unije. Shodno tome, neophodno je da se u Krivični zakonik unesu nove odredbe kojima će se inkriminisati proizvodnja, stavljanje na tržište, uvoz, izvoz, upotreba i ispuštanje fluorovanih gasova sa efektom staklene bašte, kao i postupanje sa proizvodima i opremom koji sadrže te gasove (član 3 stav 2 tačka t Direktive). Pored toga, potrebno je propisati krivična djela koja se odnose na nezakonitu reciklažu brodova (član 3 stav 2 tačka h), nezakonito ispuštanje zagađujućih materija iz brodova (član 3 stav 2 tačka i), te nezakonitu izgradnju, funkcionisanje i demontažu postrojenja u oblasti naftnih i gasnih aktivnosti na moru (član 3 stav 2 tačka k Direktive 2013/30/EU). Predloženim izmjenama, uključujući uvođenje novog člana 314a, obezbjeđuje

se potpuna transpozicija relevantnih odredbi Direktive, jačanje sistema zaštite životne sredine i usklađivanje nacionalnog zakonodavstva sa pravnom tekovinom Evropske unije.

U skladu sa članom 3 stav 2 tačka (h) Direktive, potrebno je propisati krivično djelo koje se odnosi na reciklažu brodova koja nije u skladu sa zahtjevima iz člana 6 stav 2 tačka (a) Uredbe (EU) br. 1257/2013 o reciklaži brodova. Krivični zakonik Crne Gore trenutno ne sadrži odredbe koje se odnose na ovu oblast, pa je neophodno izvršiti dopune radi pune usklađenosti sa propisima Evropske unije. Prema članu 3 stav 2 tačka (i) Direktive, potrebno je inkriminisati ispuštanje zagađujućih materija iz brodova u more ili druge vode, kada takvo ispuštanje prouzrokuje ili može prouzrokovati pogoršanje kvaliteta voda ili štetu po morski ekosistem, osim u slučajevima izuzetaka propisanim članom 5 Direktive 2005/35/EZ.

Takođe, član 3 stav 2 tačka (k) Direktive obavezuje države da kriminalizuju izgradnju, funkcionisanje i demontažu postrojenja koja potpadaju pod djelokrug Direktive 2013/30/EU o bezbjednosti naftnih i gasnih aktivnosti na moru, kada takvo postupanje prouzrokuje ili može prouzrokovati smrt, tešku povredu lica, znatnu štetu po kvalitet vazduha, zemljišta, vode ili ekosistem, životinje i biljke. Odredbe Direktive 2013/30/EU odnose se na naftovode i gasovode na moru, te ih je potrebno transponovati u Krivični zakonik uvođenjem novog krivičnog djela, čime će se obezbijediti potpuna harmonizacija sa pravnim tekovinama Evropske unije i efikasnija zaštita životne sredine i ljudskog zdravlja.

Članom 15 Predloga zakona predviđa se uvođenje novog člana kojim se uređuje zabrana stavljanja ili stavljanja na raspolaganje na tržištu Evropske unije, kao i izvoza sa tržišta Unije, relevantnih sirovina i proizvoda koji su u suprotnosti sa zabranom propisanom članom 3 Uredbe (EU) 2023/1115, osim kada se radi o zanemarljivoj količini. Važeći Krivični zakonik Crne Gore ne sadrži odredbe kojima bi bilo inkriminisano stavljanje na tržište sirovina ili proizvoda nastalih destrukcijom ili degradacijom šuma, osim ukoliko su ispunjeni elementi krivičnog djela nedozvoljene trgovine. Zbog toga je za transpoziciju odredbi Direktive potrebno propisati novo krivično djelo kojim će se obuhvatiti nezakonito stavljanje ovih sirovina i proizvoda na tržište ili njihov izvoz, čime će se osigurati usklađenost sa pravnom tekovinom Evropske unije i jačanje zaštite šumskih resursa.

Članom 16 Predloga zakona predlaže se da zakon stupi na snagu narednog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", s obzirom na to da je njegovo donošenje neophodno u cilju ispunjavanja obaveza iz Poglavlja 27 – Životna sredina, u okviru pregovora o pristupanju Crne Gore Evropskoj uniji.

V. SREDSTVA POTREBNA ZA SPROVOĐENJE OVOG ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona nije potrebno obezbijediti dodatna sredstva u Budžetu Crne Gore.

**PREGLED ODREDBI KRIVIČNOG ZAKONIKA CRNE GORE
KOJE SE MIJENJAJU**

Zagađenje životne sredine

Član 303

(1) Ko kršeći propise o zaštiti, očuvanju i unaprijeđenju životne sredine ispusti, ili unese odloženu količinu materije ili jonizujućeg zračenja u vazduh, vodu ili zemljište kojom izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili za životinjski ili biljni svijet,

kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(3) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Ako je djelo iz stava 3 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

(5) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica,

učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(6) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

(7) Ako izrekne uslovnu osudu za djela iz st. 1 do 4 ovog člana, sud može odrediti obavezu učinocu da u određenom roku preduzme određene propisane mjere zaštite, očuvanja i unaprijeđenja životne sredine.

Zagađenje životne sredine otpadom

Član 303a

(1) Ko sakupljanjem, prevozom, preradom, odlaganjem ili odstranjivanjem otpada izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili za životinjski ili biljni svijet,

kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ko djelo iz stava 1 ovog člana učini vršeći nadzor nad djelatnostima prikupljanja, prevoza, prerade, odlaganja ili odstranjivanja otpada ili vršeći naknadno održavanje mjesta za odlaganje otpada ili trgovinom otpadom ili organizovanjem prerade ili odstranjivanja otpada u tuđe ime,

kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(4) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(5) Ako je djelo iz stava 4 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti zatvorom od tri mjeseca do pet godina.

(6) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica,

učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(7) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

Oštećenje ozonskog omotača

Član 303b

Ko proizvodi ili protivno propisima uvozi, izvozi, stavlja u promet ili koristi materije koje oštećuju ozonski omotač,
kazniće se zatvorom do tri godine.

Protivpravna izgradnja, stavljanje u pogon i rad objekata i postrojenja koja zagađuju životnu sredinu

Član 305

(1) Službeno ili odgovorno lice koje protivno propisima o zaštiti, očuvanju i unaprijeđenju životne sredine dozvoli izgradnju, stavljanje u pogon, upotrebu ili rad objekta ili postrojenja u kojem se obavlja opasna djelatnost ili u kojem se skladište ili koriste opasne materije ili preparati i time izvan tog objekta ili postrojenja izazove opasnost za život, tijelo ili zdravlje ljudi ili opasnost od nastupanja znatne štete u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili za životinjski ili biljni svijet,

kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(3) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do deset godina.

(4) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do dvanaest godina.

(5) Ako izrekne uslovnu osudu za djela iz st. 1 i 2 ovog člana, sud može odrediti obavezu učinocu da u određenom roku preduzme određene propisane mjere zaštite, očuvanja i unaprijeđenja životne sredine.

Ubijanje i mučenje životinja i razaranje njihovog staništa

Član 309

(1) Ko kršeći propise ubije, povrijedi, muči ili na drugi način zlostavlja životinju, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do dvije godine.

(2) Ako je usljed djela iz stava 1 ovog člana došlo do ubijanja, povređivanja ili mučenja većeg broja životinja ili je djelo učinjeno prema životinjama koje pripadaju posebno zaštićenim životinjskim vrstama, učinilac će se kazniti zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(3) Kaznom iz stava 2 ovog člana kazniće se i ko znatno ošteti ili razori stanište životinja u okviru zaštićenog područja.

(4) Ko neovlašćeno posjeduje životinje koje pripadaju posebno zaštićenoj životinjskoj vrsti ili uzima uzorke te vrste, kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

Iznošenje i unošenje zaštićenog prirodnog dobra i posebno zaštićene biljke i životinje i trgovanje njima

Član 312

(1) Ko protivno propisima izveze ili iznese u inostranstvo ili uveze ili unese u Crnu Goru zaštićeno prirodno dobro ili posebno zaštićenu biljku ili životinju, kazniće se zatvorom od tri mjeseca do tri godine.

(2) Kaznom iz stava 1 ovog člana kazniće se i ko neovlašćeno trguje posebno zaštićenim biljkama ili životinjama ili njihovim djelovima ili proizvodima od njih.

(3) Za pokušaj djela iz st. 1 i 2 će se kazniti.

Unošenje i širenje invazivne strane vrste

Član 312a

(1) Ko protivno propisima unosi, širi, uzgaja, razmnožava, prevozi, upotrebljava, razmjenjuje ili stavlja na tržište invazivne strane vrste sa liste invazivnih stranih vrsta koje utvrđuje nadležni organ u Crnoj Gori,

kazniće se novčanom kaznom ili zatvorom do jedne godine.

(2) Ako je djelo iz stava 1 ovog člana učinjeno iz nehata, učinilac će se kazniti novčanom kaznom ili zatvorom do šest mjeseci.

Iznošenje i unošenje opasnih materija

Član 313

(1) Ko protivno propisima izveze ili iznese u inostranstvo ili uveze ili unese u Crnu Goru nuklearni ili radioaktivni materijal ili drugu opasnu materiju ili opasni otpad ili ko vrši prevoz takvih materija preko teritorije Crne Gore,

kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ko zloupotrebom svog službenog položaja ili ovlašćenja dozvoli ili omogući da se iz Crne Gore izveze ili iznese u inostranstvo ili uveze ili unese u Crnu Goru materija, materijal ili otpad iz stava 1 ovog člana,

kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili uništenje ili znatno oštećenje životinjskog ili biljnog svijeta, učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica,

učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(5) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

(6) Za pokušaj djela iz stava 1 ovog člana kazniće se.

Nedozvoljeno postupanje sa opasnim materijama

Član 314

(1) Ko protivno propisima upotrebljava, proizvodi, prerađuje, drži, odlaže, sakuplja, skladišti, pribavlja, koristi, prevozi, daje drugom ili otprema nuklearni ili radioaktivni materijal ili drugu opasnu materiju ili opasni otpad,

kazniće se zatvorom do tri godine.

(2) Ko zloupotrebom svog službenog položaja ili ovlašćenja dozvoli ili omogući upotrebu, proizvodnju, prerađu, držanje, odlaganje, sakupljanje, skladištenje ili otpremanje materije, materijala ili otpada iz stava 1 ovog člana,

kazniće se zatvorom od šest mjeseci do pet godina.

(3) Ako je djelo iz st. 1 i 2 ovog člana prouzrokovalo znatnu štetu u odnosu na kvalitet vazduha, vode ili zemljišta ili je došlo do uništenja ili znatnog oštećenja životinjskog ili biljnog svijeta,

učinilac će se kazniti zatvorom od jedne do osam godina.

(4) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila teška tjelesna povreda ili teško narušavanje zdravlja jednog ili više lica,

učinilac će se kazniti zatvorom od dvije do deset godina.

(5) Ako je usljed djela iz st. 1 i 2 ovog člana nastupila smrt jednog ili više lica, učinilac će se kazniti zatvorom od tri do dvanaest godina.

(6) Za pokušaj djela iz stava 1 ovog člana kazniće se.

(7) Ako izrekne uslovnu osudu za djela iz st. 1 do 4 ovog člana, sud može odrediti obavezu učinocu da u određenom roku preduzme određene propisane mjere zaštite od jonizujućih zračenja ili druge propisane mjere zaštite.

